

**ПРИВРЕДНОПРАВНИ ОКВИР И
ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ДРЖАВА
ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ**

**THE LEGAL FRAMEWORK AND THE
ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE
SOUTHEAST EUROPEAN COUNTRIES**

Универзитет Привредна академија у Новом Саду
Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду
University Business Academy in Novi Sad
Faculty of Law for Commerce and Judiciary in Novi Sad

Нови Сад, 14. новембар 2019.

Зборник радова са Међународног научног скупа
„Привредноправни оквир и економски развој држава
Југоисточне Европе“ одржаног 14. новембра 2019. године у
Новом Саду, у организацији
Правног факултета за привреду и правосуђе
Универзитета Привредна академија у Новом Саду

Издавач:

Универзитет Привредна академија у Новом Саду
Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду
Гери Кароља бр. 1, телефон: 021/ 400 - 499
Web: www.pravni-fakultet.info

Рецензенти:

Др Мирко Кулић, редовни професор
Др Ненад Аврамовић, редовни професор
Др Милош Марковић, редовни професор
Др Радица Шиповац, редовни професор
Др Дарко Голић, ванредни професор
Др Предраг Мирковић, ванредни професор
Др Маријана Младенов, доцент
Др Јоко Драгојловић, доцент
Др Ненад Бингулац, доцент

За издавача:

Др Мирко Кулић, редовни професор

Уредник:

Др Мирко Кулић, редовни професор

Штампа:

Штампарија ФЕЉТОН, Нови Сад

Тираж:

250

ИСБН 978-86-6019-099-6

Научни одбор:

ПРОФ. ДР МИРКО КУЛИЋ – председник Научног одбора

Декан Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР МАРИЈАНА ЦАРИЋ

Председник Савета Универзитета Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР МАРКО ЦАРИЋ

Ректор Универзитета Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР НЕНАД АВРАМОВИЋ

Шеф Привредноправне и међународноправне катедре на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР МИЛАН ПОЧУЧА

Продекан за науку и развој и шеф Грађанскоправне катедре на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР МАРИЈАНА ДУКИЋ - МИЈАТОВИЋ

Редовни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР АЛЕКСАНДАР РАДОВАНОВ

Професор Емеритус Универзитета Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР ДУШАНКА ЂУРЂЕВ

Редовни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР ВЛАДИМИР ЦАТИЕВ

Шеф катедре кривичноправних наука Руске академије за адвокатуру и нотаријат | Руска Федерација

АКАДЕМИК ДР НЕДЕЉКО СТАНКОВИЋ

Ректор Европског универзитета Kallos Тузла | Босна и Херцеговина

АКАДЕМИК ДР БРАНКО ВУЧКОВИЋ

Председник Основног суда у Котору | Република Црна Гора

АКАДЕМИК ДР ВЕСНА ВУЧКОВИЋ

Судија Врховног суда Црне Горе | Република Црна Гора

АКАДЕМИК DR WOLFGANG RONRBACH

St. Elizabeth University of Health and Social Sciences | Austrija

ДОЦ. ДР ЈАН ЈАНАЋ

Доцент на Факултету за менаџмент Универзитет Коменски Братислава | Република Словачка

ДОЦ. ДР БРАНИСЛАВ ДУДИЋ

Доцент на Факултету за менаџмент Универзитет Коменски Братислава | Република Словачка

ПРОФ. ДР НЕЋО ДАНИЛОВИЋ

Редован професор Универзитет Никола Тесла у Београду и председник међународног удружења методолога друштвених наука у Београду | Република Србије

ДОЦ. ДР АЛБИНА АБИДОВИЋ

Доцент на Европском универзитету Kallos Тузла | Босна и Херцеговина

ПРОФ. ДР РУДИКА ГМАЈНИЋ

Професор на Медицинском факултету у Осијеку и члан Хрватске академије медицинских наука | Република Хрватска

ПРОФ. ДР МИЛАН ЧАМПА

Ванредни професор на Факултету за здравствену негу Универзитета Ново Место | Република Словенија

ПРОФ. ДР СИМЕОН ГЕЛЕВСКИ

Професор у пензији на Правном факултету у Скопљу | Северна Македонија

PROF. DR ALEXIOS PANAGOPOULOS

University neapolis paphos Cyprus master studys in public law and administration | Kiparska Republika

ПРОФ. ДР МИЛОШ МАРКОВИЋ

Редовни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР ПРЕДРАГ МИРКОВИЋ

Продекан за наставу на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР ИВАН ЈОКСИЋ

Ванредни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР ДАРКО ГОЛИЋ

Шеф опште и теоријске катедре на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР ЈЕЛЕНА МАТИЈАШЕВИЋ ОБРАДОВИЋ

Саветница декана на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

Организациони одбор:

ДР ЈОКО ДРАГОЈЛОВИЋ, доцент - председник Организационог одбора

ДР МАРИЈАНА МЛАДЕНОВ, доцент

ДР ПРЕДРАГ МИРКОВИЋ, ванредни професор

ДР САЊА ШКОРИЋ, доцент

ДР ЈЕЛЕНА СТОЈШИЋ ДАБЕТИЋ, доцент

ДР НЕНАД БИНГУЛАЦ, доцент

ДР МАРКО СТАНКОВИЋ, доцент

ДР ДАЛИБОР КРСТИНИЋ, доцент

МСР. ИСИДОРА МИЛОШЕВИЋ

МСР. ТАЊА ПРАШТАЛО, асистент

МСР. СТЕФАН ДИТРИХ, асистент

МСР. ВЛАДИМИР АВРАМОВИЋ

МСР. ДИЈАНА БОРЕНОВИЋ, асистент

Секретар:

МСР. ТАЊА ПРАШТАЛО, асистент

*Др Дарко Голић, ванредни професор
Правни факултет за привреду и правосудје
Универзитет Привредна академија у Новом Саду
e-mail: darko.golic@pravni-fakultet.info*

НАДЛЕЖНОСТИ АП ВОЈВОДИНЕ У ОБЛАСТИ ПРИВРЕДЕ И ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА

Апстракт:

Суштинско обележје територијалних аутономија представља поседовање законодавне власти у материјалном смислу. Иако се правни положај територијалних аутономија које постоје у европским државама разликује, првенствено у погледу природе и обима надлежности, могуће је идентификовати и извесне заједничке одреднице. Једна од њих јесте поседовање надлежности у области економског развоја, као функције која је подобна за децентрализовано вршење, али у оквиру јединственог економског система унутар државе. С тим у вези, централно питање представља дистрибуција надлежности између државног нивоа и децентрализованих јединица. АП Војводина поседује две врсте надлежности – изворне и поверене, које су подвргнуте различитом правном режиму. Устав Србије гарантује значајне надлежности покрајини у области привреде и планирања развоја, које су прецизно утврђене законом. У овом раду су анализирани обим, природа и остваривање тих надлежности, те њихов утицај на децентрализовано управљање економским развојем.

***Кључне речи:** територијална аутономија, децентрализација, економски развој*

УВОД

Економски развој у савременом друштву представља једно од централних питања државне политике. Он представља окосницу свих јавних политика у чијем креирању и реализацији учествује државна власт. Економски развој, као циљ различитих политика, делатности и односа који се успостављају, односно остварују унутар једне државе предмет је јавног ангажмана широког круга субјеката, унутар државне структуре, али и изван ње. Тај ангажман, у мери у којој у њему учествује држава, односно њени деривати, представља институционализовану

улогу државних органа и органа нижих територијално-политичких јединица у области привреде, али и планирања економског развоја уопште.

Улога државе у функционисању економског система се може кретати у распону од потпуне контроле и планирања, карактеристичних за социјалистичко уређење, до потпуно либералне економије, у којој држава има минималан утицај, углавном путем успоставе генералног оквира и заштите слободног тржишта. И планска и либерална економија су, услед бројних историјских, политичких и економских процеса временом доживели значајне модификације. Концепт планске привреде је одбачен у великој већини држава које су га раније прихватале, а либералне економије су, првенствено под утицајем светских економских криза, али и развоја друштвене свести, у већој или мањој мери доживеле јачање улоге државе (и њених деривата), до мере да се данас говори о мешовитим облицима као преовлађујућим, али са становишта социјалних односа и потребе за хуманизацијом људског друштва и јединим прихватљивим.

Иако се у погледу улоге државе у слободној привреди, карактеристичној за све европске, али и далеко највећи број светских држава, могу уочити различити варијетети, у основи слободна привреда почива на приватној својини, слободи приватне иницијативе, конкуренцији и слободном тржишту. То представља и границу државној власти. Ограничења се састоје у могућности експропријације, обезбеђењу јавних служби државним средствима, те монополизацији стратешких делатности (нпр. енергетика). Такође, државна регулативна функција константно расте. На тај начин велики број привредних делатности и односа који се у области привредног система успостављају постају предмет правне регулативе, али и одређеног облика контроле (пољопривреда, индустрија, енергетика, комуникације, грађевинарство, трговина итд) чиме се у значајној мери ограничава слобода на којој је тржишна привреда некад почивала. Поред тога, држава (и њени деривати) значајан део својих послова и средстава оријентише на запошљавање, обезбеђење здравствене и социјалне заштите, изградњу инфраструктуре, подстицање иновација и технолошког развоја. Посебну пажњу данас државе посвећују заштити потрошача, заштити животне средине и одрживом развоју. С друге стране, у недостатку финансијских средстава, државе (посебно оне у тзв. транзицији) све више ступају у јавно-приватна партнерства (концесије, заједничка предузећа), дозвољавајући уплив приватног капитала у бројне послове од јавног интереса.¹

---

¹ Кутлешић, В., Голић, Д. (2017). *Уставно право*, Нови Сад, Привредна академија, стр. 69-70.

У Републици Србији, као држави унитарног карактера и асиметричне децентрализације, дистрибуција надлежности у области привреде и економског развоја има особен карактер. Надлежност за послове из области привреде деле различити нивои власти. Иако су се у погледу дистрибуције надлежности чак и у овој области у непосредној прошлости јавили проблеми уставнопране природе, тумачење Уставног суда је отклонило системске недоумице. Изворне надлежности у области привреде и економског развоја, поред осталих, чине функционалну компоненту саме суштине појма територијалне аутономије, што се вишеструко одражава на њихов свеукупан положај, од права на самоорганизовање, до права на сопствене приходе или прекограничну сарадњу.² Поред тога, зарад остварења циљева које је уопштено одредио уставотворац, постоји и могућност поверавања послова државне управе нижим нивоима територијално-политичке организације. Ипак, нужно је обезбедити и јединство правног система, јединство тржишта, економског система, равномерни и одрживи развоја, као основних уставних вредности. У том погледу се између државних органа и органа нижих територијалних јединица успостављају одговарајући односи надзора и сарадње. Поверени послови у овој области остају републички послови, али њихово непосредно вршење се поверава другим субјектима.³ Круг поверених послова представља питање које је подложно променама, те је у том контексту потребно размотрити линију раздвајања између изворних послова с једне стране и поверених послова с друге стране, уставни основ поверавања, анализу законског оквира којим се ови послови поверавају и надзор над њиховим вршењем.

ТЕРИТОРИЈАЛНА АУТОНОМИЈА И УСТАВНИ ОКВИР ДИСТРИБУЦИЈЕ НАДЛЕЖНОСТИ

Територијална аутономија је посебан облик политичке и територијале децентрализације унитарне државе. Политички садржај овог облика децентрализације чини поседовање законодавне власти у материјалном смислу. То значи да територијалне аутономије, путем својих органа, имају право да доносе опште правне акте – законе у материјалном смислу, који се доносе само за одређена питања, важе само на територији аутономије и по правној снази су слабији од

---

2 Марковић, Р. (2015). *Уставно право*, Београд, Правни факултет, стр. 452-454.

3 Више о томе у: Милков, Д. (2009). *Управно право. Књига I*, Нови Сад, Центар за издавачку делатност Правног факултета, стр. 147-148.

државних закона, а притом се и не морају формално звати законима. Ово право на самозаконодавство се врши самостално у оквиру устава, али то право није изворно и оригинално, него изведено и додељено из суверене власти, што значи да се може и доделити и укинути правно сувереном вољом.⁴ Садржину законодавне аутономије допуњава и извршна аутономија у погледу сопствених прописа, често и право извршавања државних закона на територији аутономије са знатно мањом самосталношћу. Територијална аутономија је по правилу изузетак од организације остатка државне територије.⁵ Територијалне аутономије су не само политичко-територијални изузетак у тој држави, него су и у свету ретка појава (у Европи територијалне аутономије поседују Велика Британија, Данска, Португалија, Финска, Молдавија).

Иако поједини уставни предвиђају постојање и именују аутономије, а њихове промене везују за консултације или сагласност њиховог становништва, оне су у погледу уређивања надлежности законска категорија, У упоредној пракси, државни органи (парламенти или њихови највиши судови), увек имају овлашћења обустављања или поништавања незаконитих и неуставних аката аутономије, а у неким случајевима и распуштања органа аутономије, а државна власт има за територију аутономије посебне органе који врше надзор над уставношћу и законитошћу њиховог рада. Постојање и положај територијалних аутономија детерминишу различити етнички, историјски, културни, географски или економски разлози, чија особеност на одређеној територији налаже њен особен третман и уставни статус.⁶

Аутономна покрајина Војводина, као територијална аутономија у оквиру Србије, федералне јединице тадашње Југославије, установљена је законом 1945. године,⁷ из „етничких, историјских, културних и економских разлога“. Њен положај се мењао, од 1946. године, преко устава Југославије и Србије из 1963. (и њихових амандмана), те посебно

4 Кутлешки, В., Голић, Д. (2017). *Уставно право*, Нови Сад, Привредна академија, стр. 130.

5 Карактеристично је уређење тзв. регионалних држава – Шпаније и Италије, где је целокупна државна територија издељена на регионе, који представљају по свом положају и садржају облике територијалне аутономије, али са различитим положајем међусобно.

6 Упоредити: Петровић, М. (2003). Суштина региона с нарочитим освртом на најновије видове регионализације: Шкотске и Северне Ирске у Уједињеном Краљевству Велике Британије и Северне Ирске, *Локална самоуправа*, (11), 1–20.

7 Више о томе у: П. Николић, П. (1989). *Федерација и федералне јединице*, Београд, Службени лист СФРЈ, стр. 29-30.

устава из 1974. године, када аутономне покрајине добијају државне функције, са правом двоструког представљања (у органима Републике и Федерације), те скоро симболичним надлежностима Републике на овим деловима сопствене територије. Устав Србије из 1990. године је укинуо квазидржавност покрајина, успоставио државне надлежности Републике на целој њеној територији, те аутономију ограничио на ону меру која не угрожава државно јединство и интегритет Републике Србије.

Анализом уставног положаја аутономних покрајина, који се мењао - до 1990. године у правцу јачања њихових надлежности, до нивоа квазидржавности, а од 1990. године, значајно ограничавао, да би се Уставом из 2006. године коначно уобличио на новоу који се може подвести под теоријска објашњења територијалне аутономије, изводи се закључак у погледу улоге аутономије. Наиме, иако се сваки од разлога по којима је АП Војводина стекла аутономију (првенствено етнички, културни и економски) у међувремену значајно променио, као и друштвено-економски и политички систем, њена најзначајнија улога се састојала у остваривању посебних потреба у области привреде и економског развоја овог дела Републике Србије. С тим у вези, Устав Србије, поред тога што покрајине дефинише као право грађана којим се ограничава државна власти, оквирно утврђује њен положај, али оставља широк спектар могућности законодавцу, те органима покрајине, у креирању садржаја покрајинске аутономије.

Уставом Србије је успостављена подељена надлежност у области привреде између Републике, аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе. Питање идентификације надлежности појединих нивоа је од посебне важности за њихов правни режим. Поред опште надлежности да утврђује и води политику, у оквиру које спада и политика у појединим областима друштвеног живота, (чл. 123), Устав између осталог предвиђа да је у надлежности Републике систем обављања појединих привредних делатности и одрживи развој (чл. 97). Природна богатства, добра за које је законом одређено да су од општег интереса, у државној су својини, Република законом уређује начин њиховог коришћења и стара се о равномерном и одрживом регионалном развоју.

Аутономне покрајине, у складу са законом, уређују питања од покрајинског значаја у појединим, Уставом одређеним областима, међу којима је и читав низ оних делатности које спадају у привредне (чл. 183). Аутономне покрајине, поседују изворне надлежне у области: 1. просторног планирања и развоја, 2. пољопривреде, водопривреде, шумарства, лова, риболова, туризма, угоститељства,

бања и лечилишта, заштите животне средине, индустрије и занатства, друмског, речног и железничког саобраћаја и уређивања путева, приређивања сајмова и других привредних манифестација. Законом се одређује која су то питања у побројаним областима. У надлежности покрајине није успостављање и регулисање система, нити вођење политике у било којој од поменутих области, него су то питања за која законодавац процени да су од покрајинског значаја (*Одлука Уставног суда, бр. IУз-353/2009 од 10. јула 2012. године*). Број и обухват тих питања није прецизиран, он је промењивог карактера, тачније, законодавац је у обавези да поједина питања из набројаних области одреди као покрајинске надлежности. Покрајинске надлежности у области привреде обухватају и нормативни, извршни и финансијски аспект.⁸ За обављање послова из своје надлежности покрајина образује сопствене органе. Поред тога, право грађана на покрајинску аутономију, у коју спадају и послови из области привреде, као изворне надлежности, подлеже само контроли законитости, не и целисходности.

Иако у области привреде постоји подељена надлежност између различитих нивоа власти, најважнији послови у овој области ипак припадају Републици. Поједини послови државне управе у овој области друштвеног живота законом се могу поверити и другим субјектима, а првенствено органима покрајинске и локалне управе, који их у том случају обављају као поверене послове.⁹ Поверавање послова се у правној теорији одређује или као облик децентрализације,¹⁰ јер долази до промене субјеката њиховог вршења, или пак као облик особене деконцентрације, која се још означава „прикривеном децентрализацијом“.¹¹ У овом контексту под децентрализованим пословима ће се сматрати изворни послови аутономне покрајине, које врше различити покрајински органи, за разлику од поверених послова државне управе, које увек обављају органи покрајинске управе. Наиме, органи покрајинске управе се образују да врше првенствено управне и стручне послове из изворне надлежности аутономне покрајине. Међутим, када им то Република законом повери, они могу да обављају и поједине послове државне управе у различитим областима,¹² па тако и у области привреде.

8 Марковић, Р. (2006). Устав Републике Србије из 2006 – критички поглед, *Анали Правног факултета у Београду*, 54 (2), стр. 34.

9 Милков, Д. (2009). *Управно право. Књига I*, Нови Сад, Центар за издавачку делатност Правног факултета, стр. 143.

10 Марковић, Р. (2015). *Уставно право*, Београд, Правни факултет, стр. 402.

11 Пусић, Е. (1989). *Наука о управи. Књ. I. Уводна питања; Управа у друштву; Управа као људска дјелатност*, Загреб, Народне новине; Правни факултет.

12 Лончар, З. (2014). Поверени послови државне управе у области заштите

Диференцијација на изворне и поверене надлежности аутономне покрајине је од посебне важности, јер припадност појединих послова из области привреде некима од њих одређује правни режим којем су подвргнути. Тај правни режим одређује начин вршења тих послова, организацију, предмет и обухват надзора над вршењем, финансирање, успостављање прекограничне сарадње која се посебно односи на нормативни аспект њиховог вршења, правну заштиту, својински режим.

СТАТИСТИЧКА РЕГИОНАЛИЗАЦИЈА И УЛОГА АП ВОЈВОДИНЕ

Устав Србије прописује обавезу Републике да се стара о равномерном и одрживом регионалном развоју, у складу са законом (чл. 94). Такође, она уређује и обезбеђује „развој РС, политику и мере за подстицање равномерног развоја појединих делова РС, укључујући и развој недовољно развијених подручја.” (чл. 97, т. 12). У креирању и спровођењу политике регионалног развоја и АП Војводина има одређену улогу и надлежности.

Закон о регионалном развоју из 2009. године уређује институционални оквир за обезбеђење равномернијег регионалног развоја који је оптерећен значајним разликама у развијености, деиндустријализацијом и депопулацијом великих делова земље и немогућношћу коришћења постојећих ресурса.

У циљу подстицања кохезије, равномерног развоја и конкурентности, Европска унија је према одређеним критеријумима подељена на статистичке регионе - територијалне целине успостављене за потребе вођења јавне политике, за прикупљање и обраду података унутар Уније, све у сврху утврђивања јединствене листе развијености њених региона (без било каквих територијално-политичких реперкусија), а који покривају целу њену територију.¹³ Појединачни статистички региони тако чине целине које су често сличних економских, географских, па и културно-историјских карактеристика. Границе статистичких региона нису објективизирани, најчешће се поклапају са административно-територијалним јединицама држава животне средине, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 48 (3), стр. 266 и даље.

¹³ Према висини бруто друштвеног производа по глави становника у поједином региону спрам оног који представља просек на нивоу ЕУ они се деле на развијене и неразвијене.

чланица, али то није увек случај јер је број становника пресудан критеријум. Установљене су Уредбом Европског парламента 1059 из 2003. године и Уредбом Савета о заједничкој номенклатури просторних јединица за статистику – НУТС.¹⁴ Заједно са њима, успостављени су и финансијски фондови за њихов развој.

Закон о регионалном развоју би требало да представља основ за доношење регионалних и секторских развојних програма као и закона и подзаконских аката којима ће се уредити политика регионалног развоја. Закон препознаје потребу за већом координацијом и сарадњом свих нивоа власти и различитих субјеката унутар њих. Он уређује две врсте јединица – географских и просторних – које се установљавају у сврху планирања и спровођења регионалних развојних политика и ЕУ пројеката: региони (НУТС 2) и области (НУТС 3).¹⁵ Постојећа решења предвиђају пет региона на НУТС 2 нивоу: регион Војводине, Београдски регион, регион Шумадије и Западне Србије, регион Источне и Јужне Србије и регион Косово и Метохија. Регионе на НУТС 2 нивоу чине области, а области нивоа НУТС 3 – општине и градови.

Закон одређује четири основна документа регионалног развоја: Национални план регионалног развоја (за период од 10 година), Регионална развојна стратегија (за период од пет година) и Програм финансирања развоја региона (за буџетску годину) и остала развојна документа. Развојни документи се израђују у складу са постојећим документима просторног планирања и представљају основу за израду нових, а регионални просторни планови се израђују у сврху подстицања и усмеравања регионалног и просторног развоја, чиме се по први пут уводи јасна веза и хијерархија планских докумената просторног и економског развоја на свим нивоима – од републичког до локалног.

Национални план регионалног развоја усваја Народна скупштина на предлог Владе, а регионалне развојне стратегије, осим за регион Војводине и за Београдски регион, доноси Влада РС,

---

14 *Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques*, НУТС 1 (преко 3 милиона ст.), НУТС 2 (800.000 до 3.000.000 ст.) и НУТС 3 (преко 300.000 ст.).

15 Овај систем представља основу за прикупљање статистичких података, реализацију и анализу регионалног развојног планирања. Границе НУТС региона одређују се спрам улоге која се ставља пред ове статистичке јединице. Из практичних разлога, ова номенклатура се, пре свега, заснива на тренутној административно-територијалној подели у земљама чланицама ЕУ. НУТС регулатива прописује минималан и максималан број становника у одређеним регионима.

такође на предлог надлежног министарства. У креирању развојних докумената и органи АП Војводине имају одређене надлежности. За територију АП Војводине, стратегију регионалног развоја, у складу са Националним планом доноси Скупштина АП. Регионалном стратегијом се, у складу са Националним планом, дефинишу основни приоритети развоја региона и начини њиховог остваривања. Такође, председник покрајинске владе је по функцији члан Националног савета за регионални развој.¹⁶

Програме финансирања развоја региона (за пројекте који ће се финансирати из буџета РС) такође доноси Влада, а за оне програме који се реализују на територији Војводине и Београда, Министарство ће затражити мишљење њихових надлежних органа.

ИЗВОРНЕ И ПОВЕРЕНЕ НАДЛЕЖНОСТИ АП ВОЈВОДИНЕ У ОБЛАСТИ ПРИВРЕДЕ

Према оцени уставотворца, привреда и планирање развоја су области у којима постоје и посебни покрајински интереси. Ту оцену прати гаранција надлежности аутономних покрајина у неколико области друштвеног живота које се могу подвести под област привреде. Такође, анализом решења у упоредном праву која се односе на положај упоредивих јединица на субдржавном нивоу, као што су шпански и италијански региони, аутономне јединице у Данској, Финској или Великој Британији, може се уочити постојање битних надлежности сваке од њих у овој области.¹⁷

Уставна решења о надлежности аутономних покрајина и могућности поверавања одређених послова државне управе овом нивоу власти разрађује *Закон о утврђивању надлежности Аутономне*

---

16 Голић, Д., Почуча, С., (2014). Статистички региони у Србији, *Култура полуса*, вол. 11, бр. 23, , стр. 325-339.

17Више о садржају регионализације у појединим европским државама у: Font, J., Gutiérrez Suárez, R., Parrado Diez, S. (1999). *Intergovernmental partnerships at the local level in Spain: mancomunidades and consortia in a comparative perspective*, Paris, OECD; Caporchione, E., Zuffada, E. (2003). The inter-related roles of the regional and local government in developing local partnerships in Italy. *SDA Bocconi Research Division Working Paper*, (03-94), 1–23; Вучетић, Д. (2012). *Децентрализација у континенталним правним системима* (Докторска дисертација), Ниш, Правни факултет и Пејић, И. (2007). Децентрализација и регионализација у Србији и искуства европских земаља. У: Ј. Живковић (ур.), *Регионализам: нови друштвени оквир* (стр. 22–38), Ниш, Центар за регионалну политику и Hanns Seidel Stiftung.

Покрајине Војводине. Овај закон утврђује која су то питања од покрајинског значаја. Поред тога, њиме су утврђени и послови који се поверавају АП Војводини, и он у том погледу има карактер омнибус закона, јер уместо да кроз поједине законе из области у којима по Уставу аутономне покрајине имају надлежности дефинише питања од покрајинског значаја и послове који јој се поверавају, он то чини путем јединственог акта, настојећи да јединствено одреди сва питања, што је донекле неубичајено, нарочито по питању поверених послова, с обзиром на то да су они део целине републичких послова, али и подвргнути другачијем правном режиму.¹⁸ Изворни послови су претежно финансијског, организационог и стручног карактера. Томе доприноси чињеница да након што је Уставни суд прогласио већи број одредби овог закона неуставним, није донет нови закон. Неуставним одредбама утврђене надлежности су увелико превазилазиле уставни концепт територијалне аутономије, предвиђајући право покрајине да утврђује и води политику и уређује систем у низу области, што су изричито утврђене надлежности Републике.¹⁹ Стога, потреба за новим законом се огледала и у обезбеђењу адекватне мере питања од покрајинског значаја у уставом утврђеном систему дистрибуције надлежности. У области привреде је, имајући у виду географске и економске специфичности АП Војводине, низ области у којима постоје или могу постојати одређене специфичне потребе и интереси, те већа потреба за децентрализацијом, као што је пољопривреда, водопривреда, туризам, бање, лов, саобраћај, индустрија. Поред њега, и други закони предвиђају, тј. прецизније одређују поједина питања у надлежности АП, или се путем њих поверавају одређени послови.²⁰

Најзначајнији изворни послови АП утврђени овим законом, а који укључују нормативни или плански аспект, су:

- 1) У области просторног планирања и регионалног развоја АПВ: уређује развојно планирање, у складу са економском политиком и стратегијом регионалног развоја РС; доноси регионалне

18 Милков, Д. (2009). *Управно право. Књига I*, Нови Сад, Центар за издавачку делатност Правног факултета, стр. 143-145 и 147-148.

19 Лончар, З. (2009). О уставности Предлога статута АП Војводине, *Зборник радова са научног скупа „Предлог статута АП Војводине“*, 1. децембар 2008, Београд: Правни факултет, 2009, 42-44. и Лончар, З. (2014). Поверени послови државне управе у области заштите животне средине, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 48 (3), 265–278.

20 Пример је *Закон о пољопривреди и руралном развоју*, *Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју*, *Закон о пољопривредном земљишту*, *Закон о водама*, *Закон о туризму* итд.

просторне планове и просторне планове посебне намене за подручја на територији АПВ; даје сагласност на просторне и урбанистичке планове јединица локалне самоуправе са територије АПВ; предлаже мере и активности за Програм имплементације Просторног плана РС за територију АПВ; доноси програм мера и активности за спровођење просторног плана посебне намене.

- 2) У области пољопривре, строчарства и ветеринарства АПВ: остварује средства од коришћења пољопривредног земљишта на територији АП Војводине у складу са законом и прописује услове и начин расподеле и коришћења тих средстава; образује посебан буџет, фондове или друге облике организовања у које се усмеравају поменута средства; доноси Дугорочни програм мера за спровођење одгајивачког програма и годишњи програм мера за његово спровођење.
- 3) У области водопривреде АПВ: доноси, спроводи и надзире редовне и ванредне мере одбране од спољних и унутрашњих вода у складу са усвојеним плановима АПВ и РС; доноси водопривредну основу за територију АПВ, у складу са основном РС;
- 4) У области туризма, угоститељства, бања и лечилишта АПВ: уређује планирање и развој туризма за територију АПВ, у складу са Стратегијом развоја туризма РС; доноси Стратегију развоја туризма АПВ у складу са Стратегијом развоја туризма РС, као и програме за њено спровођење; уређује коришћење минералних и термалних вода, балнеолошких и климатских ресурса и може оснивати бање и лечилишта на територији АПВ, у складу са Стратегијом развоја туризма РС.
- 5) У области индустрије и занатства АПВ: доноси план и програм равномерног привредног развоја АПВ у складу с планом развоја РС; утврђује старе занате својствене подручју АП Војводине и утврђује и обезбеђује мере за њихово унапређење и развој.
- 7) У области саобраћаја: уређује и обезбеђује услове и начин управљања, заштите, одржавања и финансирања државних путева ИИ реда на територији АПВ; уређује и обезбеђује унутрашњи пловидбени превоз, безбедност пловидбе, услове и начин коришћења, одржавања, обележавања и заштите унутрашњих пловних путева, осим пловних путева на којима важи међународни и међудржавни режим пловидбе, пристаништа, зимовника и сидришта, чамаца и пловених постројења и поступања у случају пловидбеног удеса на територији АП Војводине.
- 8) Приређивање сајмова и других привредних манифестација: АПВ уређује сајмове и друге привредне манифестације од

покрајинског значаја; уређује оснивање, категоризацију и начин рада сајамских центара и утврђује мрежу сајамских и других привредних манифестација на територији АПВ

Уставом је утврђено право покрајина да, у складу са Уставом и својим статутом, уређују надлежност, избор, организацију и рад органа и служби које оснивају (чл. 183). Ово право је најшире када су у питању органи покрајинске управе (секретаријати, управне организације). Поред тога, изворни послови АПВ организационог карактера су да: образује комисију која врши стручну контролу регионалних просторних планова и просторних планова посебне намене за подручја на територији АПВ; оснива развојну банку АПВ, у складу са законом којим се уређује оснивање, пословање и организација банака; развија административне капацитете покрајинске управе с циљем коришћења структурних и кохезионих фондова ЕУ; преузима оснивачка права над пољопривредним службама на територији АПВ; оснива прогнозно-извештајну службу; образује Научно-стручни савет за сточарство; оснива јавно предузеће за газдовање водама на територији АПВ; оснива јавно предузеће за газдовање шумама на територији АПВ; оснива Туристичку организацију и др. организације за унапређивање и развој туризма.

У погледу класичних управних послова (решавање управних ствари, инспекцијски надзор, издавање исправа и вођење евиденција), АПВ, сходно поменутом закону: издаје дозволе за изградњу и употребу објеката чије је издавање у надлежности министарства надлежног за послове урбанизма и грађевинарства а који се у целини граде на територији АПВ; решава по жалби против решења локалне управе са територије АПВ из области урбанизма и изградње објеката; врши инспекцијски надзор у области просторног планирања и урбанизма на територији АПВ; врши инспекцијски надзор у области изградње објеката; решава по жалби против решења локалне управе на територији АПВ у области становања; у области коришћења пољопривредног земљишта решава по жалби против решења локалне управе на територији АПВ; утврђује испуњеност услова рада на селекцији стоке на територији АП; одређује овлашћену одгајивачку организацију на територији АПВ за вођење селекције у сточарству; даје сагласност овлашћеним одгајивачким организацијама о поверавању контроле над производњом у сточарству; прима и обрађује документацију за доделу подстицајних и других средстава из буџета АПВ у области сточарства. врши инспекцијски надзор у области водопривреде на територији АП; убира средства од накнада за коришћење и употребу вода чију висину утврђује Влада; издаје водопривредне услове, водопривредну сагласност и водопривредну дозволу за објекте и

радове на територији АП; врши послове инспекцијског надзора у овој области, изузев инспекцијског надзора на граничном прелазу; установљава и даје сагласност за газдовање ловиштима на територији АП; обавља послове инспекцијског надзора у области ловства; уступа на коришћење рибарска подручја на територији АП Војводине; убира средства од накнада за коришћење рибарског подручја на територији АП; обавља послове инспекцијског надзора у области заштите и одрживог коришћења рибљег фонда корисника рибарских подручја у заштићеним природним добрима на територији АПВ и промета риба на територији АП; у области јавних путева, друмског, речног и железничког саобраћаја врши инспекцијски надзор на територији АП.

У највећем броју поверених послова, нарочито оних који се тичу другостепеног решавања управних ствари, односно инспекцијског надзора, ради се о повереним пословима, у погледу којих Република, поред обезбеђивања средстава за њихово вршење поседује и значајна надзорна овлашћења.

ОДНОС ИЗМЕЂУ ОРГАНА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ОРГАНА ПОКРАЈИНСКЕ И ЛОКАЛНЕ УПРАВЕ У ВРШЕЊУ ПОСЛОВА ИЗ ОБЛАСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ

Односи између државних и покрајинских органа су опредељени карактером послова које обављају нецентрални органи. За разлику од децентрализованих послова, где су предвиђена само овлашћења централних органа у погледу обезбеђења уставности и законитости, код поверених послова су успостављена знатно шира, обухватнија и значајнија овлашћења, којима се може ефективно утицати на њихово вршење.²¹ Та овлашћења оправдава својство поверених послова – то су и даље државни послови, у погледу њих државни органи задржавају одговорност, финансирају их, само је њихово вршење поверено нецентралним субјектима.

У вршењу изворних надлежности АП Уставом је гарантовано право на изворне приходе. Врсте и висина изворних прихода одређују се законом, као и учешће АП у делу прихода Републике. Поред тога, Устав гарантује и минималан однос буџета АПВ и буџета Србије, у исто време одређујући намену већег дела покрајинског буџета. С друге стране, средства за вршење поверених надлежности обезбеђује Република Србија (чл. 184).

21 Томић, З. (2016). *Опште управно право*, Београд, Правни факултет, стр. 189-190.

Децентрализовани послови у области привреде и економског развоја, као послови из изворне надлежности аутономне покрајине, не подлежу контроли целисходности њиховог вршења (чл. 12 Устава). У погледу ових послова се евентуално успоставља однос сарадње и обавештавања, који имају више политички, него правни оквир. С друге стране, у погледу њих аутономна покрајина поседује читав низ посебних права, од права на жалбу Уставном суду у случају да су ова права повређена појединачним актом или радњом државног нивоа, до права да покрену поступак оцене уставности и законитости уколико је до повреде дошло путем општег акта.²² Поред тога, у вршењу децентрализованих послова, а што је посебно значајно за област привреде (пољопривреде и туризма), с обзиром на могућност заједничког коришћења, заштите или унапређења ресурса у пограничним деловима Војводине, нецентрални нивои имају право на прекограничну сарадњу, која може резултирати и посебним врстама општих аката (чл. 3 Закона о утврђивању надлежности АПВ), с тим да у њеном успостављању мора учествовати скупштина датог нивоа. Ти споразуми морају бити у складу са спољном политиком Србије (чл. 181 Устава). Обезбеђење усаглашености кад је у питању локална самоуправа се обезбеђује путем сагласности Владе на одлуку о успостављању сарадње, док у погледу покрајинских споразума таква сагласност није предвиђена законом.

У области привреде, у низу ужих области, законом је уврђена изворна надлежност АП Војводине. У вршењу изворних послова њени органи су децентрализовани, не постоји хијерархијски подређен однос према државним органима. Овлашћења државних органа управе којима се штити уставност и законитост су само иницијалног карактера, њима се ни на који начин не може утицати на мериторно обављање децентрализованих послова. За разлику од прописа локалне самоуправе, могућност обустављања од извршења општих аката покрајине није у надлежности извршних органа Републике, него евентуално Уставног суда, али постоји могућност покретања поступка за оцену уставности или законитости пре ступања на снагу општег акта покрајине.²³

Када су у питању поверени послови државне управе, у погледу односа нецентралних и органа државне управе примењују се општа надзорна овлашћења, којима се остварује надзор над

22 Димитријевић, П., Вучетић, Д. (2011). *Систем локалне самоуправе*, Београд, Службени гласник, стр. 252-254.

23 Пајванчић, М. (2009). *Коментар Устава Републике Србије*, Београд, Конрад Аденауер, стр. 239.

радом,²⁴ утврђена *Законом о државној управи* (чл. 47). Та овлашћења обухватају право министарства које је надлежно да врши надзор да: 1) захтева извештаје и податке о раду; 2) утврди стање извршавања послова, упозори на уочене неправилности и одреди мере и рок за њихово отклањање; 3) издаје инструкције; 4) наложи предузимање послова које сматра потребним; 5) покрене поступак за утврђивање одговорности; 6) непосредно изврши неки посао ако оцени да се друкчије не може извршити закон или други општи акт; 7) предложи Влади да предузме мере на које је овлашћена. Овим овлашћењима се потврђује хијерархијски однос у погледу поверених послова којим се може утицати на њихово мериторно вршење.

Поред тога, надлежно министарство има овлашћења која су предвиђена у квалификованим ситуацијама невршења или неправилног вршења повереног посла. Оно је дужно да непосредно изврши поверени посао ако би његово неизвршење од стране органа покрајинске управе могло да изазове штетне последице по живот или здравље људи, животну средину, привреду или имовину веће вредности. Уколико, пак, и поред вишеструког упозорења нецентрални субјект не почне да врши поверени посао или не почне да га врши правилно или благовремено, министарство може да преузме извршење посла, али најдуже на 120 дана (чл. 48).

Имајући у виду да се у области привреде и економског развоја доносе и одређени прописи у вршењу поверених послова, потребно је указати и на контролна овлашћења у вези са њима. Наиме, када је покрајинском органу законом поверено овлашћење за доношење прописа, он је дужан да пре његовог објављивања прибави мишљење о уставности и законитости прописа од надлежног министарства. У случају постојања примедби, министарство је дужно да достави образложени предлог како да се пропис усагласи са Уставом, законом, или другим општим актом Народне скупштине и Владе. Ако покрајински орган не поступи по предлогу, министарство је дужно да предложи Влади доношење решења којим се такав пропис поништава или укида, уколико он није у складу са њеним општим актом. Ако, пак, тај пропис није у сагласности са Уставом или законом, министарство је дужно да Влади предложи да га обустави од извршења и да пред Уставним судом покрене поступак за оцену уставности или законитости.

Када су у питању послови из неке од области привреде, у више случајева постоји обавеза давања сагласности државног органа

24 Томић, З. (2016). *Опште управно право*. Београд, Правни факултет, стр. 163-164.

управе на планске или опште акте покрајине. Такође, законом је установљено да министарстава одлучују у другом степену у управним стварима које су поверене нижим нивоима, с тим да је то овлашћење некад поверено покрајинској управи када у првом степену решава локална управа.

ЗАКЉУЧАК

Узимајући у обзир дистрибуцију надлежности између различитих нивоа власти која постоји у уставном систему Србије потврђује се њен унитарни, асиметрично децентрализовани карактер. Аутономна покрајина по својој суштини захтева већи ниво посебности у односу на локалну самоуправу, из које проистичу и шира овлашћења. На примеру дистрибуције надлежности у области привреде и економског развоја, које чине најзначајнији део покрајинске аутономије, видљиво је настојање уставотворца да задржи раније прокламовану идеју о извесној економској специфичности и специфичним потребама дела територије Србије који представља Аутономну Покрајину Војводину, али у исто време потврди унитарни карактер државе. Мера покрајинских надлежности се утврђује законом, она није затворена, али су њени параметри одређени Уставом, како у погледу изворних, тако и поверених послова. У надлежности је Републике да уређује систем и води политику, препуштајући покрајини онај ниво надлежности који ће, зависно од потреба које у овој области постоје, бити одређене као питања од покрајинског значаја. Јасно је да децентрализоване надлежности покрајине нужно укључују, али у различитој мери, нормативни, плански, организациони, финансијски и управни аспект.

Анализом надлежности у овој области се установљава постојање јединственог система. Он није само ствар уставне прокламације, него и мере законске дистрибуције послова и одређења њиховог режима, који суштински одређује да ли постоји систем са унапред дефинисаном улогом различитих нивоа власти, или је он само прокламован, а да се у суштини ради о неусклађеном поретку различитих политика, активности и мера, што нужно онемогућава развој привреде и економског система уопште. Одговор јесте потврдан, мада се поступак одређивања надлежности и често недоречен начин усаглашавања планских аката негативно одразио на прегледност у оквиру тог система, што може довести до дилеме у вези са надлежношћу, али и одговорношћу.

У регулисању надлежности АПВ постојала су генерално два могућа приступа: омнибус и одређивање путем закона из појединих области. Постојећа решења на примеру надлежности у области привреде, која су резултат утврђене неуставности већег броја одредби Закона о утврђивању надлежности, те самосталне егзистенцији преосталих, и приступа да се одређен (ограничен) број питања регулише кроз парцијалне законе, представља у ствари сасвим нов приступ, који је са становишта потпуне извесности у погледу јасне дистрибуције надлежности и јасног диференцирања децентрализованих од поверених послова лошије решење, из кога могу да проистекну бројне нелогичности, неусклађености, противречности. Стога, може се закључити да се у оквиру постојећег система односа, који гарантује јединствен систем и политику у области привреде, изван број овлашћења нормативног карактера - примарног уређивања појединих питања може децентрализовати, првенствено у погледу АП Војводине.

Darko Golić, PhD, Associate Professor
Faculty of Law for Commerce and Judiciary
University Business Academy in Novi Sad
e-mail: darko.golic@pravni-fakultet.info

COMPETENCES OF AP VOJVODINA IN THE FIELD OF ECONOMY AND ECONOMIC DEVELOPMENT

Abstract:

Summary: The crucial feature of territorial autonomy is holding of legislative power in the material sense. In despite of dissimilarities that exist in different European countries in the field of the legal status of territorial autonomy, primarily in regard to the nature and scope of jurisdiction, it is possible to identify certain common denominators. One of them is to have jurisdiction in the area of economic development, as a function that is similar to be decentralized. In this regard, the central issue is the distribution of responsibilities between the state level and the decentralized units. AP Vojvodina has two kinds of jurisdiction - the original and delegated, which are subjected to different legal regimes. Serbian constitution guarantees significant authorities of the province in the field of economy and development planning, which are precisely defined by law. This work analyze the scope, nature and implementation of such jurisdiction, and their impact on the decentralized management of economic development.

Key words: territorial autonomy, decentralization, economic development

ЛИТЕРАТУРА

1. Вучетић, Д. (2012). Децентрализација у континенталним правним системима (Докторска дисертација). Ниш: Правни факултет.
2. Голић, Д. (2014). Нормативни оквири регионализације јавних послова у Србији. У: Б. Давитковски (ур.), Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (стр. 147–167). Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Правен факултет „Јустинијан I“.
3. Голић, С. Почуча, (2014). Статистички региони у Србији, Култура полиса, вол. 11, бр. 23, стр. 325-339,
4. Димитријевић, П., Вучетић, Д. (2011). Систем локалне самоуправе. Београд: Службени гласник.
5. Лончар, З. (2009). О уставности Предлога статута АП Војводине, Зборник радова са научног скупа „Предлог статута АП Војводине“, 1. децембар 2008, Београд: Правни факултет, 2009, 42-44.
6. Лончар, З. (2014). Поверени послови државне управе у области заштите животне средине. Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, 48 (3), 265–278.
7. Марковић, Р. (2006). Устав Републике Србије из 2006 – критички поглед. Анали Правног факултета у Београду, 54 (2), 5–46.
8. Марковић, Р. (2015). Уставно право. Београд: Правни факултет.
9. Милков, Д. (2010). Управно право. Књига III: Контрола управе. Нови Сад: Центар за издавачку делатност Правног факултета.
10. Милков, Д. (2009). Управно право. Књига I. Нови Сад: Центар за издавачку делатност Правног факултета.
11. Николић, П. (1989). Федерација и федералне јединице, Београд: Службени лист СФРЈ.
12. Пајванчић, М. (2009). Коментар Устава Републике Србије. Београд: Конрад Аденауер.
13. Пејић, И. (2007). Децентрализација и регионализација у Србији и искуства европских земаља. У: Ј. Живковић (ур.), Регионализам: нови друштвени оквир (стр. 22–38). Ниш: Центар за регионалну политику и Hanns Seidel Stiftung.
14. Петровић, М. (2003). Суштина региона с нарочитим освртом на најновије видове регионализације: Шкотске и Северне Ирске у Уједињеном Краљевству Велике Британије и Северне Ирске. Локална самоуправа, (11), 1–20.
15. Pusić, E. (1989). Nauka o upravi. Knj. I. Uvodna pitanja; Uprava u društvu; Uprava kao ljudska djelatnost. Zagreb: Narodne novine; Pravni fakultet.

16. Томић, З. (2016). Опште управно право. Београд: Правни факултет.
17. Font, J., Gutiérrez Suárez, R., Parrado Diez, S. (1999). Intergovernmental partnerships at the local level in Spain: mancomunidades and consortia in a comparative perspective. Paris: OECD.
18. Caporchione, E., Zuffada, E. (2003). The inter-related roles of the regional and local government in developing local partnerships in Italy. SDA Bocconi Research Division Working Paper, (03-94), 1–23.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

347.7:330.34(4-12)(082)

МЕЂУНАРОДНИ научни скуп "Привредноправни оквир и економски развој држава Југоисточне Европе" (2019 ; Нови Сад)

Привредноправни оквир и економски развој држава Југоисточне Европе = The legal framework and the economic development of the Southeast European countries : [зборник радова са Међународног научног скупа "Привредноправни оквир и економски развој држава Југоисточне Европе", 14. новембар 2019. године у Новом Саду] / приредио Мирко Кулић. - Нови Сад : Универзитет Привредна академија, Правни факултет за привреду и правосуђе, 2019 (Нови Сад : Фелтон). - 767 стр. ; 24 cm

Тираж 200. - Напомене и библиографске референце уз текст. - Библиографија уз сваки рад. - Резиме на енгл. језику уз већину радова.

ISBN 978-86-6019-099-6

а) Привредно право - Економски развој - Југоисточна Европа - Зборници

COBISS.SR-ID 331477767